

Arvamuse avaldamine Euroopa komisjoni kaupade parandamist käsitleva määruse ettepaneku osas

Lugupeetud Kalle Laanet!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumi võimaluse eest avaldada arvamust Euroopa komisjoni kaupade parandamist käsitleva määruse ettepaneku (edaspidi: Ettepanek) osas, millega komisjon soovib seada teatud toodete tootjatele nende kaupade parandamise kohustuse. Oleme Ettepanekuga tutvunud ja esitame oma seisukohad järgnevalt.

1. Ettepaneku artikkel 5 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et tarbija taotlusel parandab tootja tasuta või tasu või mis tahes muu vastusoorituse eest kaubad, mis on välja toodud Ettepaneku II lisas. Nendeks toodeteks on kodumajapidamises kasutatavaid pesumasinad, kodumajapidamises kasutatavaid nõudepesumasinad, jahutus- ja külmutusseadmed, kuvarid, keevitusseadmed, tolmuimejad, serverid ja andmesalvestustooted, mobiiltelefonid, juhtmeta telefonid ja tahvelarvutid.

Kaubanduskoda toetab Ettepaneku praegust sõnastust selle sätte osas, mille kohaselt on parandamiskohutus tagatud tasuta või tasu eest. Kaubanduskoda on vastu sellele, et kaupade parandajad peaksid olema kohustatud parandama kaupu vaid tasuta.

Lisaks märgime, et Ettepanekus sätestatud parandamiskohustus ei pruugi olla väga efektiivne viis kestliku tarbimise edendamiseks. Tänapäeval ei osta inimesed paljudel juhtudel uut kaupa mitte seepärast, et vana samalaadne asi läks katki, vaid nad lihtsalt soovivad endale uut ja tehniliselt võimekamat toodet. See trend kehtib ka nende toodete puhul, millele ettepanek hakkaks laienema, näiteks mobiiltelefonide ja tahvelarvutite osas. Mõnel juhul on see ka igati mõisteta, näiteks kui tarbija ostab 5G kasutamist võimaldava mobiiltelefoni, sest tema vana telefon ei võimalda seda kasutada. Selle trendi vastu parandamiskohustus ei aita.

Täiendavalt toob Kaubanduskoda välja, et parandamiskohustus võib osutuda ebaefektiivseks ka näiteks vanemate ja rohkem amortiseerunud kaupade puhul.

Nimelt juhib Kaubanduskoda tähelepanu, et ehkki kauba ühekordne parandamine ei pruugi olla väga kulukas, võivad vanemad kaubad vajada lühikese ajaperioodi jooksul tihti erinevaid parandustöid, mis muudab eeskätt rahalisest aspektist küsitavaks selliste toodete parandamise mõistlikkuse. Sellises olukorras on selge, et sellise kauba omanik ei ole reeglina motiveeritud kaupa parandama ning ta ostab uue samalaadse kauba, mis töötab taaskord vastu kestliku tarbimise edendamisele.

2. Ettepaneku artikkel 5 lõike 1 kohaselt ei ole tootja kohustatud parandama sellist kaupa, mille parandamine on võimatu.

Kaubanduskoja hinnangul ei tule Ettepanekust piisavalt selgelt välja, millistes olukordades tuleb kauba parandamist pidada võimatuks. Palume täpsustada, kas siin on mõeldud olukordi, kus kauba parandamine ei ole faktiliselt võimalik näiteks vajalike varuosade puudumise tõttu või on peetud silmas ka mõistlikkusega seotud aspekte, näiteks olukorda, kus kauba parandamine maksaks ilmselgelt rohkem kui uus samalaadne toode.

Eelnevast tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku täpsustada Ettepanekus, mida on peetud silmas kauba parandamise võimatuse all. Kaubanduskoja hinnangul võiks kauba parandamist pidada võimatuks juhul, kui see on faktiliselt võimatu, näiteks olukorras, kus parandajal puudub võimalus hankida parandamiseks vajalikke varuosi.

Kaubanduskoda leiab, et lisaks oleks mõistlik seada ka ajaline piir, mille jooksul kaupadele parandamiskohustus kehtib. Ajalise piiri seadmine kauba parandatavusele on vajalik muuhulgas ka seetõttu, et aja jooksul väheneb sobilike varuosade kättesaadavus ja ka oskused konkreetset kaupa parandada. Teatud aja jooksul vähenevad nii varuosade kättesaadavus kui oskused sellise määrani, et parandamiskohustuse elluviimine nende kaupade puhul ei ole enam realistlik. Samuti ei ole parandajate jaoks mõistlik hoida oma laos aastaid varuosi, mida tegelikkuses ei pruugi kunagi vaja minna.

3. Ettepaneku artikkel 7 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et nende territooriumil on vähemalt üks veebiplatvorm, mis võimaldab tarbijatel parandajaid leida.

Kaubanduskoda toetab selliste veebiplatvormide loomist. Samas teeme ettepaneku, et selliseid veebiplatvorme võiks olla vaid üks ning see platvorm võiks olla Euroopa Liidu ülene, kuid kättesaadav kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes. See tähendaks, et kõigi Euroopa Liidus parandamisteenust osutavate isikute kohta on võimalik saada teavet ühest keskkonnast. Ühtse veebikeskkonna eeliseks on tema suurem kuluefektiivsus, kuna 27 erineva veebiplatvormi ülesseadmise asemel oleks vaja üles seada vaid üks veebiplatvorm. Samuti on lihtsam sellise keskkonna olemasolu tarbijatele kommunikeerida, eriti olukorras,

kus ühe Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik soovib kasutada parandamisteenust teises liikmesriigis.

Teeme ka ettepaneku lisada sellisele veebiplatvormile funktsioon, kus tarbija saab oma parandamissoovi üles laadida ning parandajad saavad teha sellele pakkumisi. Pakkumiste seast saaks tarbija seejärel välja valida endale sobivaima.

4. Ettepaneku artikkel 4 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et enne kui parandusteenuste osutamise leping muutub tarbija jaoks siduvaks, esitab parandaja tarbijale taotluse korral Ettepaneku I lisas sätestatud Euroopa parandusteabe vormi püsival andmekandjal.

Kaubanduskoda toetab Euroopa parandusteabe vormi kehtestamist, sest see loob ühtlustatud standardi parandamisteenuse kohta andmete edastamiseks tarbijatele. Samuti toetame seda, et Euroopa parandusteabe vormi esitamine on parandajale kohustuslik vaid juhul, kui tarbija seda soovib. Kindlasti ei tohiks Euroopa parandusteabe vormi esitamine olla alati kohustuslik, sest paljudel juhtudel ei pruugi tarbija jaoks olla selle vormi esitamine vajalik ning sellisel juhul oleks tegemist parandaja jaoks täiendava ebavajaliku halduskoormusega.

Kaubanduskoda pooldab ka praegu Ettepanekus valitud lähenemist, mille kohaselt on Euroopa parandusteabe vormi esitamine tarbijale kohustuslik vaid Ettepanekus ja selle lisas sätestatud toodete osas ning muudele toodetele see kohustus ei laiene.

5. Seoses Euroopa parandusteabe vormiga soovib Kaubanduskoda välja tuua, et meie jaoks ei ole täiesti selge, kellele on suunatud Ettepanekuga sätestatav Euroopa parandusteabe vormi esitamise kohustus. Ehkki Ettepaneku artiklist 4 võib välja lugeda, et selle esitamise kohustus on parandamisteenuse osutajal, leiab näiteks Ettepaneku preambuli punktides 8 („Tarbija vaba valikut valida, kellel ta laseb oma kauba parandada, tuleks hõlbustada, nõudes Euroopa parandusteabe vormi **mitte ainult tootjalt**, vaid ka asjaomase kauba müüjalt või vajaduse korral sõltumatutelt parandajatelt.“) ja 18 („Kuigi käesoleva direktiiviga kehtestatakse tootjale parandamiskohustus, hõlbustab see ka tarbijatel teiste parandajate pakutavate parandusteenuste valimist. Seda valikut peaks eelkõige hõlbustama võimalus taotleda Euroopa parandusteabe vormi **mitte ainult tootjalt**, vaid ka teistelt parandajatelt, näiteks müüjalt või sõltumatutelt parandajatelt, või teha otsinguid veebipõhise parandusplatvormi kaudu.“) viiteid ka selle kohta, et Euroopa parandusteabe vormi esitamise kohustus võib mingites olukordades olla mitte parandajatel, vaid tootjatel. Kaubanduskoda leiab, et Euroopa parandusteabe vormi esitamise kohustus võiks siiski olla vaid parandajatel.

6. Ettepaneku artikkel 12 kohaselt muudetakse direktiivi 2019/771 artiklit 13, mille lõiget 2 täiendatakse järgmise lausega: „Erandina käesoleva lõike esimesest lausest, kui asendamise kulud on võrdsed parandamise kuludega või nendest suuremad, parandab müüja kauba, et viia kaup nõuetega vastavusse“. Kui hetkel kehtiva direktiivi sõnastuse kohaselt peab tarbijal olema kauba nõuetele mittevastavuse korral võimalik valida, kas ta soovib selle kauba parandamist või asendamist, siis kavandatava muudatuse kohaselt ei ole tarbijal õigust nõuda kauba asendamist, kui kauba parandamise kulud on väiksemad kui kauba asendamise kulud.

Kaubanduskoda toob välja, et sellise muudatuse tegemine tähendab seda, et paljudel juhtudel puudub tarbijal võimalus valida, kas ta soovib kauba asendamist või parandamist ning tema kaup parandatakse. Samas tähendab see tarbija jaoks seda, et selle aja jooksul, mil tema kaup on parandamisel, ei ole tal võimalik seda kaupa kasutada. Seetõttu on Kaubanduskoja hinnangul tähtis seada paika kindel ajaraam parandamisteenuse osutamiseks, vältimaks võimalikke kohtuvaidlusi tarbijate ja parandajate vahel mõistliku aja pikkuse osas, mis kulub parandamisteenuse osutamiseks.

7. Ettepaneku artikkel 5 lõige 2 sätestab, et kui tootja, kes on kohustatud parandustöid tegema, asub väljaspool liitu, täidab tootja kohustust tema volitatud esindaja liidus. Kui tootjal ei ole liidus volitatud esindajat, täidab tootja kohustust asjaomase kauba importija. Kui puudub importija, täidab tootja kohustust asjaomase kauba turustaja.

Kaubanduskoda rõhutab, et ei pea õigeks olukorda, kus teatud tingimustel asetatakse kauba müüjatele samasugused kohustused nagu kauba tootjatele. Isegi, kui Ettepaneku kohaselt saab ka parandamiskohustust täitvatel müüjatel olema ligipääs vajalikele varuosadele, siis see ei taga, et müüjatel on kaupade parandamiseks vajalikud oskused ja võimalused.

8. Ettepaneku artikkel 16 kohaselt ei kohaldata parandamiskohustuse kohta käivaid sätteid parandusteenuste osutamise lepingute suhtes, mis on sõlmitud kuni kahe aasta möödumiseni Ettepaneku jõustumisest. Ettepaneku artikkel 17 kohaselt peavad liikmesriigid Ettepaneku sätted oma õigusesse üle võtma kahe aasta jooksul pärast Ettepaneku jõustumist.

Kaubanduskoda toetab mõlemas Ettepaneku artiklis välja toodud tähtaegu.

Loodan, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kaspar Keerup kaspar@koda.ee 6040071